Eduskunnan ympäristövaliokunta 16.4.2021

Asia: Asia: HE 40/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/HE+40/2021 perjantai 16.4.2021 klo 9.30

Suomen Luonnonsuojeluliiton lausunto jätelaista

A. Lyhyen aikavälin tavoite tulee olla sekajätteen vähentäminen 90% kuluttajia aktivoimalla
Kierrätysvelvoitteiden lisääminen on kannatettavaa, mutta vaatimatonta. Tuottajavastuun teho on rajallinen.

Sekajäte on huono palvelu laiskuuteen taipuvaisille kuluttajilla. Kuluttajia tulee aktivoida, kannustaa ja myös ojentaa. Pantit ja korvaukset ovat osaltaan hyvä keino. Yksi keino olisi erilliset henkilö- tai talouskohtaiset jätepussit kuluttajille eri jäteluokkiin ja näiden valvonta. Neuvontaa ja lajitteluun kykenemättömien avustamista pitää lisätä.

Muovin ja metallien kuluttajakeräykseen tule saada erillisiä jakeita sen mukaan, miten soveltuvat kierrätykseen. Näitä ovat alumiini, kupari, rauta, teräs sekä parhaiten nykyiseen kierrätykseen sopivat muovilaadut.

B. Uusiokäyttö tulee korostaa jätelain hierarkian mukaisesti
Merkittävä määrä uusiokäytettävää tavara häviää talousjätteissä, koska niitä ei huomioida keräyksessä. Keräysjärjestelmiä tulee kehittää niin, että uusiokäytettävä materiaali päätyy tarvittaessa korjaukseen ja kiertoon. Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskuksen lausunto on merkittävä ja kannatettava.

C. Kierrätyksessä ja uusiokäytössä on valtava työllisyyspotentiaali, jota pitää tukea jätelailla ja joka on otettava käyttöön myös elpymis- ja teollistamisvaroja käyttäen. Tarvitaan kunnianhimoinen kansallinen kiertotalousstrategia.
Edellä mainituista toimenpiteistä seuraa tarve työntekijöistä paikalliseen ruohonjuuritason kierrätykseen. Toisaalta kyseessä on erittäin merkittävä työllistämispotentiaali alkaen helposti tuhansista henkilöistä. Kiertotalous tuottaa kansatalouteen ja vähentää paljon jätteitä.

D. Ympäristövaikutukset on huomioitava tarkoin end of waste -menetelyissä ja kaatopaikkojen pitkaikaisessa huollossa
Vaikutuksia tulee tarkastella EUn pinta- ja pohjaveden laatunormien avulla. Pohjavettä on kaikki maa- ja kallioperän vesi. End of waste-menettelystä ei pidä tehdä uutta dumppausmenettelyä. Erityisesti maarakennukseen esitettävien jätteiden kanssa tulee olla erityisen tarkka, mara- ja masa-menettelyt ovat jo nykyisellään arveluttavia. Kaatopaikoille sijoittavien jätteiden pitkäaikaiset vaikutukset ja vakuudet pitää huomioida, jätelain osalta tämä tarkoittaa, että kaatopaikkatoiminta on usein tosiasiallisesti kestämätöntä.

E. Kaivannaisjätteet ovat ylivoimaisesti Suomen suurin ja vaarallisin jäteluokka
Kaivannaisjätteet kuuluvat eri säätelyyn, mutta ovat välttämättömiä huomioida. Niiden rinnalla jätelain jätteet ovat määrältään laadultaan pieni ongelma. Jätteiden kokonaismäärästä noin 75 % on kaivannaisjätteitä. Yksin johtuen Terrafamen jätteistä, näistä suurin osa on kaatopaikka-asetuksen vaarallista jätettä vaarallisempaa jätettä. Jos kyseessä olisi muutama tonni muun teollisuuden jätettä kuuluisi se stabiloitavaksi, nyt valtionyhtiö Terrafame on paketoimassa 1500 miljoonaa tonnia tätä vaarallista jätettä Kainuun luontoon. Jätteessä olisi kolmen Olkiluodon onkalon verran uraania. Jokaista suomalaista kohden 300 tonnia vaarallista vaarallisempaa jätettä sijoitettaisiin Vuoksen ja Oulujoen vesistöjen vedenjakajalle.

Lisätietoja:
erityisasiantuntija Jari Natunen, puh. 044 210 0453, jari.natunen@sll.fi